

כלכלה מאקרו – שיעור 8

כסף ובנקים

כסף הוא אמצעי חליפין מקובל שאין לו ערך כשלעצמו, ונכונות האנשים להשתמש בו תלויה במידת הביטחון שיש ביכולתם להמיר במוצרים. התכונה הבולטת של כסף היא מידת הנזילות שלו.

כמות הכסף (M) – מורכבת מ:

- **מזומן בידי הציבור (מב"צ) – הנמצא בבנק המרכזי (בנק ישראל, הוקם בשנת 1954).**
- **פיקדונות עו"ש – נמצאים בבנקים המסחריים.**

בסיס הכסף (B) – מורכב מ:

- **מזומן בידי הציבור (מב"צ).**
- **רזרבות – סכומי כסף שהבנק יכול להעביר באופן מידי למי שהפקידו אצלו כספים. הרזרבות מוחזקות כמזומן בקופה וכפיקדונות של הבנק בבנק המרכזי.**

שיטת הרזרבה החלקית – הבנק מתבסס על ההנחה שקיימת סבירות נמוכה שכל הפרטים יבואו למשוך את כספם בבת אחת ולכן מחזיק כרזרבה סכום קטן מסך פיקדונות העו"ש.

יחס רזרבה (שיעור הנזילות) – R = רזרבות לחלק פיקדונות עו"ש.
* אם הבנקים מציעים יחס רזרבה גדול משנקבע ע"י הבנק המרכזי, אז הבנק המרכזי יכול לקנוס אותם.

מכפיל הפיקדונות – פי כמה פיקדונות העו"ש יכולים להיות גדולים מהרזרבה = $1/R$.

עירוי חיצוני (ΔB) – שינוי בבסיס הכסף (כמות הכסף הפיזי) ביוזמת הבנק המרכזי, כלומר הסכום הכולל ישתנה רק אם הבנק יחליט לשנותו:

- **עירוי חיצוני חיובי –** הגדלת בסיס הכסף (לדוג': ע"י קניית אג"ח מהציבור).
 - **עירוי חיצוני שלילי –** הקטנת בסיס הכסף (לדוג': ע"י מכירת אג"ח לציבור).
- * אם נאמר שמתרחש רק עירוי חיצוני, אז המב"צ נשאר קבוע והשינוי בבסיס הכסף חל רק על הרזרבות.
* העירוי החיצוני יגדיל/יקטין את **כמות הכסף** בסכום העירוי כפול מכפיל הפיקדונות:
$$\Delta M = (1/R) * \Delta B$$

עירוי פנימי – שינוי בהרגלי אחזקת המזומן בידי הציבור, כלומר שינוי מיד ליד בתוך המערכת שלא ישנה את הסכום הכולל:

- **עירוי פנימי חיובי (מבחינת הבנק) –** הקטנת המב"צ (לדוג': ע"י אחזקת כרטיסי אשראי).
 - **עירוי פנימי שלילי (מבחינת הבנק) –** הגדלת המב"צ.
- * במצב זה, המב"צ לא נשאר קבוע.

תגיות: כסף, בנק מרכזי, בנקים מסחריים, כמות הכסף, בסיס הכסף, מזומן בידי הציבור (מב"צ), רזרבה, פיקדונות עו"ש, שיטת הרזרבה החלקית, יחס רזרבה (שיעור נזילות), מכפיל הפיקדונות, עירוי חיצוני, עירוי פנימי.